

Prijímacie skúšky zo slovenského jazyka a literatúry

štvorročné gymnázium

I. Pravopisné cvičenie

Doplň chýbajúce hlásky, oprav chyby a prepíš celý text správne.

Už desiatka rokov upl_nula, ako sme pr_šli b_vat' do bl_zkej dedink_. Kúp_li sme tu mal_domček. Pust_, navokol nič, čo b_váb_lo ľudské oko. V mojej pamet_ je navzd_ zap_san_ iba pohlad na útuln_domček, opklopen_trom_ našim_ záhradam_. Uprostre_ v_čších i menších stromou a pestr_ch kvet_nov_ch hriadok v_zerá ako chalú_ka z rosprávk_. Čist_, nevelk_domček, nahusto ov_nut_ v_sokým_ orgovánovým_ kr_čkam_. V zát_ší sa tu túlia k sebe dve drevené lav_čk_ s drobn_m stol_kom, zem pos_paná jemnučk_m piéskom. Dvorček je najkrajší na Jar, keď rozkv_tnú strom_ a star_ orech šír_ zvláštnu vôňu. Ako v jesen_ otchádzajú lastov_čk_, možno raz odlet_m aj ja. Ale nikt_ nezabudnem na tento mil_kút_k môjho srdca, kde som prež_la tolko krásn_ch chv_l'.

II. Práca s textom. Pozorne si prečítaj text a zapíš odpovede na súvisiace otázky za ním.

Prvé použitie strelného prachu v baníctve v Uhorsku

V Banskej Štiavnici sa 8. februára 1627 po prvý raz trhala hornina pomocou pušného prachu. Pokus bol úspešný a urobil ho bývalý dôstojník Gašpar Weindl. Ťažba, razenie chodieb i produkcia kovu sa tým urýchlila a zlacnila. Strieľanie v bani bolo spojené s nebezpečenstvom pre baníkov. Prvý prípad banského nešťastia bol zaznamenaný 11. januára 1631, keď bol pri odstrele vážne poranený na tvári i tele baník Vavrinec z Banskej Belej. S baníctvom na Slovensku sú spojené i ďalšie rekordy. Najstarším baníckym mestom je Banská Štiavnica, ktorá získala mestské výsady v roku 1241. Najstaršia banská mapa je z roku 1569 a zobrazuje bane na striebro v Jarabej na Horehroní. U nás bol po prvý raz použitý parný stroj na európskom kontinente. Bol to stroj na čerpanie vody z baní. To všetko zdôrazňuje význam baníctva na našom území.

1. Koľko rokov od prvého použitia pušného prachu bol zaznamenaný prvý prípad banského nešťastia? Číslovku zapíš slovom.

2. Vyber pravdivé tvrdenie:

- a) Najstaršia banská mapa je z roku 1569 a zobrazuje bane na zlato v Jarabej na Horehroní.

- b) Pokus bol úspešný a urobil ho bývalý baník Gašpar Wendl.
- c) Na Slovensku bol po prvý raz použitý parný stroj na svete.
- d) Použitie pušného prachu v baníctve urýchlilo ťažbu a produkciu kovu.

3. Vyber slovo, ktoré nepatrí do skupiny:

- a) Vavrinec, Banská Belá, európsky, Horehronie
- b) pušný prach, parný stroj, naše územie, banská mapa
- c) najstarší, parný, banská, mestské
- d) prvý, ôsmeho, 11., 1627

4. Vyber možnosť so správnym pomenovaním obyvateľa Banskej Štiavnice.

- a) banskoštiavničan
- b) banský štiavničan
- c) Banskoštiavničan
- d) Banský štiavničan

5. Čo majú tieto slová spoločné: banský, baník, baníctvo?

- a) sú to odvodené slová, vznikli pomocou prípon
- b) sú to odvodené slová, vznikli pomocou predpôn
- c) sú to zložené slová
- d) sú nepriame pomenovania

6. Utvor synonymum číslovky prvý raz.

7. Vypíš z textu príslovku a urči jej druh.

8. Do ktorého druhu literatúry patrí text?

- a) umelecká literatúra
- b) vedecko-fantastická literatúra
- c) náučná literatúra
- d) dobrodružná literatúra

9. Ktoré podstatné mená sa skloňujú podľa jedného vzoru?

- a) hornina, mapa, baňa, voda
- b) telo, územie, striebro, baníctvo
- c) dôstojník, baník, Horehronie, Gašpar
- d) prach, kov, kontinent, rekord

10. Zo slova nebezpečenstvo vypíš:

- a) znelé párové spoluhlásky
- b) mäkké spoluhlásky
- c) počet slabík
- d) hlásku, ktorá sa vo výslovnosti spodobuje

11. Vysvetli frazeologizmy:

- a) Hovoriť striebro, mlčať zlato.
- b) Vodu káže, víno pije.
- c) Má dve tváre.

12. Číslovky zapíš slovom:

- a) 4 policajti
- b) k 16. narodeninám
- c) 8 chlapci

13. Vyber možnosť, v ktorej sú všetky slová gramaticky správne napísané:

- a) hľadať azil, odveký rival, mobilné kino, výrazná mimika
- b) robiť kompromisy, sympatický vodič, imitácia kože, napínavý triler
- c) krutý diktátor, pozitívny test, autorská licencia, moderný dizajn
- d) gigantický most, tunika s tigrom, mestská polyklinika, vicemiss krásy

14. Pomenuj zloženým slovom:

- a) aký je ten, kto má čierne oči
- b) aký je ten, kto má dôveru ľudí
- c) aký je ten, kto má zlé úmysly
- d) aká je zástava zložená z bielych a modrých pásov

15. Vo vete *Bránu do školy otvára vždy náš školník* urči vetné členy.

16. Vo veršoch vyhl'adaj a vypíš dva rozdielne umelecké prostriedky:

*Hádzem si mincu z ruky
Túla sa so mnou št'astie
Mám v sebe toľko ulíc
Do každej túžim nazrieť*

17. V ktorej možnosti sú iba pomnožné podstatné mená?

- a) choroby, kúpele, priedušky, pľúca
- b) nohavice, plavky, topánky, šaty
- c) Piešťany, Potvorice, Košariská, Považany
- d) okuliare, nožnice, korčule, prázdniny

18. Vyber možnosť, kde je správne použité vykanie.

- a) Pán sused, však ste radi, že nebudete cez Vianoce sami.
- b) Pán sused, však ste rád, že nebudete cez Vianoce sám.
- c) Pán sused, však si rád, že nebudete cez Vianoce sám.
- d) Pán sused, však ste rady, že nebudete cez Vianoce samy.